

Handläggare Östermalm: Ann-Catrin Rönnqvist
Tfn: 08-508 10 554

Handläggare Norrmalm: Christina Österling
Tfn: 08-508 09 527

Handläggare Kungsholmen: Christina Egerbrandt
Tfn: 08-508 08 032

Till Östermalms, Norrmalms samt
Kungsholmens stadsdelsnämnder.

Reviderad äldreboendeplan 2002

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnderna godkänner och överlämnar till kommunstyrelsen den reviderade äldreboendeplanen.

Carina Lundberg Udelepp
stadsdelsdirektör

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Stadsdelarna Östermalm, Norrmalm och Kungsholmen har haft i uppdrag att revidera äldreboendeplanen för åren 2001-2005. I den reviderade planen görs en bedömning av det framtida behovet av platser i äldreboende och befintliga boendens ändamålsenlighet.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av Kerstin Ohlsson och Christina Egerbrandt, Kungsholmens stadsdelsförvaltning, Christina Österling och Birgitta Charléz, Norrmalms stadsdelsförvaltning samt Marianne Snell och Ann-Catrin Rönnqvist, Östermalms stadsdelsförvaltning. Lokala pensionärsråden har vid sina sammanträden informerats om ärendet. De fackliga organisationerna har i samband med förvaltningsgrupperna informerats om ärendet.

Bakgrund

Nuvarande äldreboendeplan arbetades fram år 2000. I samband med att beslut om planen fattades, beslutades att en revidering/uppdatering skulle ske år 2002.

Gruppen har arbetet med äldreboendeplanen utifrån den framskrivning av äldreomsorgsbehovet som Utrednings och statistikkontoret (USK) har gjort. Som utgångspunkt för prognosen har gruppen haft konsumtionen av äldreomsorg i oktober 2002.

Av anvisningar till arbetet med äldreboendeplanen framgår att planen skall innehålla en textdel och tabelldel.

Av textdelen skall framgå de målsättningar som ligger till grund för den siffermässiga planen som presenteras i tabellerna. Frågan om valfrihet och rätten till enkelrum skall hanteras i detta sammanhang. I huvudsak skall den reviderade äldreboendeplanen bestå av kommentarer till förändrade behov och därmed förändrade strategier i förhållande till tidigare plan. Planen skall också kommentera befintliga äldreboendeenheter inklusive servicehusen utifrån ändamålsenlighet, dvs. driftsekonomi och standard i förhållande till länsstyrelsens krav. Kommentarererna kan göras som en uppdatering och utveckling av tidigare gjord redovisning. Ställning bör tas gällande de boendeenheter som inte når upp till ställda krav och framtida åtgärder skall redovisas.

Förvaltningarnas synpunkter

Begrepp

Stadsdelsgruppen verkar för att begreppet äldreboende skall införas och ersätta benämningarna sjukhem, ålderdomshem och gruppboende. Äldreboendena har sedan olika inriktningar som demensinriktning, somatisk inriktning och äldrepsykiatrisk inriktning. Detta som en naturlig begreppsutveckling i och med att kvarboendep principen gäller inom stadens äldreboenden.

USK-prognosen

Befolkningsprognos

För personer 80 år och däröver visar prognosen en minskning fram till år 2010 med 21%. Minskningen är störst på Kungsholmen med 24%. Norrmalm respektive Östermalm har en minskningen med ca 20%.

¹ Antal invånare 80-w år

Stadsdel	2002	2006	2010
Kungsholmen	3600	3160	2720
Norrmalm	3030	2730	2410
Östermalm	5030	4620	4040
Summa	11660	10510	9170

Heldygnsomsorg exkl. korttidsboende

Stadsdelsgruppen gör bedömningen att stadsdelarnas framskrivning av behovet av äldreboendeplatser ur ett demografiskt perspektiv beräknas minskas med 20% fram till 2010. Norrmalm som har ett stort bestånd av egna äldreboendeplatser vill avisera för en omstrukturering av äldreboendena på Norrmalm, se under rubriken "Befintliga äldreboendes ändamålsenlighet, underrubrik Norrmalm". På Kungsholmen och Östermalm möts det minskade behovet av platser främst genom minskade köp av platser i och utanför ramavtalet.

---

¹ Framskrivning av antalet äldreomsorgstagare i Stockholm 2002-2010

Förutom det demografiska perspektivet finns även andra faktorer som påverkar det framtida äldreboendet men som är mer svåra att analysera. Hit hör förändringar av attityder, vårdstrukturer och produktivitet samt anhörigas och/eller frivilligas insatser. Men också tillgången på lägenheter i det ordinarie bostadsbeståndet med tillgänglighet, standard och närservice.

Därför är det viktigt att göra en årlig revidering av platsbehovet.

För att möta den minskade efterfrågan på äldreboendeplatser är det viktigt att en översyn görs av de boendeformer och lösningar som är i bruk i dag. Syftet är att se vilka boenden som kan anses vara bra boenden och miljöer ur brukar-, arbetsmiljö- och driftekonomiskt perspektiv med hänsyn taget till gällande lagar, riktlinjer och planer.

Fram till år 2010 antas behovet av platser stämma överens med den prognos som görs i USK-rapporten.

Korttidsboende

Enligt samverkansavtalet mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting som gäller fr. o m 1 juli 2002 framgår klart och tydligt att landstinget ansvarar för rehabilitering i hälso- och sjukvårdshänsyn för personer som bor i ordinärt boende. Rehabilitering är således inget skäl för att erhålla korttidsboende. I dag hanteras detta olika på sätt i stadsdelsförvaltningarna vilket gör att antal platser och behov varierar. Det är därför viktigt att alla stadsdelar och landstinget följer samverkansavtalet samt att lokala överenskommelser utarbetas. Således skall korttidsplatserna framförallt användas för avlastning eller växelvård och inte i väntan på permanentboende eller i brist på rehabiliteringsinsatser från landstinget.

Beslut har tagits i Kungsholmens stadsdelsnämnd om att omstrukturera Stadshagsgården till enbart korttidsboende med 48 platser. Mot bakgrund av befolkningsprognosen kommer stadsdelsförvaltningen att utreda ytterligare huruvida antalet korttidsplatser, stämmer vad gäller antal och inriktning. Inga korttidsplatser kommer att finnas på Serafen efter återflytten vilket innebär att det totala antalet korttidsplatser på Kungsholmen minskar från 60 till 48.

Stadsdel	Köpta+kö	Prognos	Skillnad
Kungsholmen	67	50	-17
Norrmalm	12	40	28
Östermalm	77	40	-37

När det gäller korttidsboende köper Kungsholmen 67 platser och har 0 personer i kö och antas enligt prognosen behöva 50 platser, Norrmalm köper 11 platser och har 1 person i kö och antas behöva 40 platser. Östermalm köper 72 platser och har 2 personer i kö men antas behöva 40 platser. Allt enligt ovanstående ansvarsfördelning mellan kommun och landsting.

Servicehus

I dag finns flera tomma lägenheter i stadsdelsgruppens servicehus samtidigt som det finns en efterfrågan av boenden för personer som inte har något större omsorgs- och omvårdnadsbehov. I dag svarar de alltmer populära seniorboendena för detta utbud. Problemet är dock att många av seniorboendena är bostadsrätter vilket begränsar möjligheterna för många äldre att välja detta alternativ.

Med anledning av att flera lägenheter är tomma inom stadsdelsgruppens servicehus är det lämpligt att huvuddelen av servicehusen omvandlas till seniorboende med hyresrätter. Det innebär att de boende kan erbjudas hemtjänst om de vill bo kvar alternativt plats i äldreboende enligt den tidigare definitionen.

Målsättningar

Enligt förvaltningarnas mening ska det även i fortsättningen finnas en valmöjlighet mellan olika äldreboenden förutsatt att det finns plats och förutsatt att äldreboendena uppfyller de krav förvaltningen ställer.

Äldreboendena är en gemensam resurs för staden. En förutsättning för valfrihet är att det finns tillräckligt med platser. Valfrihet kan avse val av vilken kommun eller stadsdel man vill bo, mellan olika anordnare av äldreomsorg och mellan enkelrum och dubbelrum.

När det gäller den geografiska fördelningen är det svårt att göra en prognos för köpta platser fördelad på de andra stadsdelarna i staden. Enligt förvaltningarnas mening finns dock anledning att anta att det även i framtiden är fler som vill flytta in till innerstaden på äldre dar än det antal som bor i innerstaden och vill flytta till en förort när äldreboende blir aktuellt. Valet mellan stadsdelarna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm bedöms ha mindre betydelse. Planeringen inriktas på att behoven ska kunna tillgodoses gemensamt inom dessa stadsdelar. Särskilt

när det gäller specialinriktad heldygnsomsorg förespråkas en gemensam planering.

Det är inte heller enkelt att förutse hur många som vill ha sitt behov av äldreboende tillgodosett av andra än stadsdelen eller dem som stadsdelarna har entreprenadavtal med.

Kvarboendepincipen är också en viktig målsättning för äldreomsorgen. Målsättningen att äldre personer inte ska behöva flytta även om vårdbehovet ökar. Det bör således vara möjligt att tillgodose ett varierande vårdbehov inom äldreboendena och i det ordinära boendet.

Befintliga äldreboendes ändamålsenlighet

Kungsholmen

Pilträdes äldreboende

Pilträdes äldreboende innehåller 113 servicehuslägenheter. Pilgårdens och Pilängens gruppboenden för 8 respektive 15 personer med demenssjukdomar. Byggnaden är ändamålsenlig.

Fridhemmets äldreboende

Fridhemmets äldreboende består av en servicehusdel med 135 lägenheter. Därtill kommer två grupper med 9 respektive 8 lägenheter, för personer med demenssjukdomar.

Alströmerhemmets äldreboende

Alströmerhemmets äldreboende består av 96 lägenheter. Fördelade enligt följande:
10 grupper med 7-8 lägenheter i varje grupp (totalt 75 lägenheter).
3 grupper med 7 lägenheter i varje (totalt 21 lägenheter) i gruppboende för personer med demenssjukdomar.

Byggnaden som inrymmer Fridhemmets och Alströmerhemmets äldreboenden är i stort sett ändamålsenlig. Lägenheternas hygienutrymmen uppfyller dock inte helt dagens krav.

Diskussioner pågår om att omvandla ytterligare boendegrupper inom Alströmerhemmet till gruppboende för demenssjuka då behovet av denna typ av boende är större än vanligt äldreboende.

Serafens äldreboenden

I dagsläget finns i Serafen totalt 149 platser, varav 32 för personer med demenssjuka och 26 för korttidsboende. Ombyggnad av äldreboendet pågår och verksamheten är flyttad till Långbro sjukhus och Vårbergs sjukhem. Ombyggnaden beräknas öka antalet platser med 30 till totalt 179 platser. Äldreboendet kommer efter ombyggnaden att bestå av grupper med 9-12 boende i varje grupp. Fördelningen av platser efter ombyggnationen innebär 83 äldreboende, 81 platser äldreboende för personer med demens sjukdom samt 12 platser för personer med geropsykiatrisk problematik (Linneagården, se nedan under Stadshagsgården). Återflyttning beräknas ske i mars-april 2003.

S:t Eriks äldreboende

S:t Eriks äldreboende har 30 lägenheter fördelat på 4 grupper för personer med demenssjukdom. Äldreboendet är beläget i nyproducerade flerfamiljshus. De fyra grupperna är placerade på olika plan och i två huskroppar. Detta är inte helt ändamålsenligt och kan innebära svårigheter att uppnå god driftekonomi.

Essinge äldreboende

Essinge äldreboende har totalt 38 lägenheter, varav 6 servicehuslägenheter (successiv omvandling från servicehus pågår.) Byggnaden är ändamålsenlig.

Stadshagsgårdens äldreboende

Stadshagsgården har 48 platser samt 12 platser för personer med geropsykiatrisk problematik (Linneagården) och 39 platser för korttidsboende/växelvård/avlastning. Beslut har tagits i stadsdelsnämnden om att omstrukturera Stadshagsgården till enbart korttidsboende med 48 platser. I samband med att Serafens äldreboende blir klart efter ombyggnad flyttas i mars-april 2003 de permanentboende dit tillsammans med de boende på Linneagården.

Stadshagsgården har en avdelning per plan. Husen är byggda i slutet på 50-talet och renoverade ett flertal gånger. De boende har ett rum med en liten toalett. Inga kokmöjligheter finns på rummen och inte heller dusch. Det finns två duschar med handikappta toalett per avdelning (toalett finns dock ej i samtliga duschutrymmen). Ett litet kök (ej för tillagning) samt matrum/allrum, kombinerat sköljrum och tvättstuga finns på varje avdelning. Grovtvättstuga finns på bottenvåningen. Där finns också omklädningsrum för personalen. Förvaltningen kan konstatera att Stadshagsgårdens lokaler inte är ändamålsenliga.

Solbackens äldreboende

Solbackens äldreboende har 64 lägenheter varav tre dubbletter för personer med demens. Äldreboendet är ändamålsenligt nyrenoverat och tillbyggt med inflyttning 1997.

Mariebergs äldreboende

Mariebergs äldreboende har 18 platser med modern standard och ändamålsenlig utformning. Enheten är för liten för att kunna ge god driftekonomi.

Lindens äldreboende

Lindens äldreboende har 8 platser för personer med demenssjukdom. Äldreboendet är inrymt i en fastighet för ordinärt lägenhetsboende. Verksamheten startade i nybyggda lokaler 1993. Larmsystem saknas - å andra sidan kan de gravt dementa hyresgästerna i praktiken inte använda trygghetslarm. Inom enheten finns ett stort kök samt utrymme för de boendes gemensamma samvaro. Tvättstuga finns, liksom ett mindre omklädningsrum med dusch för personalen. Enheten är för liten för att kunna ge god driftekonomi.

Solbacken, Marieberg och Linden drivs idag av en och samma entreprenör och viss samordning sker mellan enheterna. Marieberg och Linden är var för sig för små för att uppnå god driftekonomi.

Norrmalm

För att möta den minskade efterfrågan på äldreboendeplatser har stadsdelsförvaltningen under hösten gjort en översyn av de boendeformer och lösningar som är i bruk i dag. Syftet har varit att se vilka av stadsdelens boenden som kan ses som bra boenden och miljöer ur brukararbetsmiljö- och driftekonomiskt perspektiv men också hänsyn taget till gällande lagar, riktlinjer och planer. Stadsdelsförvaltningen vill avisera för att utredningsuppdraget kommer resultera i förslag på omstruktureringar för äldreboendena på Norrmalm

Gustav Vasa hemmets äldreboende

För att skapa möjlighet att få äldreomsorgens ekonomi i balans under år 2003 bedömde stadsdelsförvaltningen att vissa beslut måste fattas innan ovan nämnda utredning var färdig. I kvartalsrapport 2 beslutade stadsdelsnämnden om avveckling av ett våningsplan på Gustav Vasa Hemmet. Avveckling pågår av plan 3 utifrån en genomförandeplan. I kvartalsrapport 3 beslutade stadsdelsnämnden även om avveckling av de

två återstående planen. För dessa två plan skall stadsdelsförvaltningen återkomma till nämnden med ett ärende om genomförandeplan.

Johanneshusets äldreboende

En successiv utglesning av dubbelrummen till enkelrum har påbörjats på Johanneshuset. När utglesningen är färdig kommer Johanneshuset att ha 30 platser varav 20 med somatisk inriktning och 10 med inriktning mot demens. Platserna är fördelade på tre våningsplan med sex enkelrum och två dubbelrum på varje plan. Samtliga rum har trinett, toalett med dusch och kallelselarm. Gemensamhetsutrymmena är lättillgängliga men är något för trånga. För att Johanneshuset skall vara ett fullvärdigt boende bör utglesning av återstående dubbelrum göras. Johanneshuset byggdes om 1997. Byggnadens standard är god. Drivs Johanneshuset som egen enhet är totala antalet boende och antalet boende per plan för litet för att uppnå en bra driftekonomi i huset.

Adolf Fredrikshusets äldreboende

En successiv utglesning av dubbelrummen till enkelrum har påbörjats på Adolf Fredrikshuset. När utglesningen är färdig kommer Adolf Fredrikshuset ha 16 platser med inriktning mot demens. Platserna är fördelade på två våningsplan med åtta enkelrum på varje plan. Samtliga rum har trinett, toalett med dusch och kallelselarm. Gemensamhetsutrymmena är lättillgängliga men är något för trånga. Möjlighet finns att flytta dagverksamheten som är belägen på Adolf Fredrikshuset och istället göra boenderum om behov finns. Adolf Fredrikshuset byggdes om 1997. Byggnadens standard är god. Drivs Adolf Fredrikshuset som egen enhet är totala antalet boende och antalet boende per plan för litet för att få en bra driftekonomi i huset.

Wallentins korttidsrehabilitering

Wallentin har 14 platser för korttidsrehabilitering fördelat på 10 enkelrum och två dubbelrum. Alla rummen har toalett med dusch och kallelselarm. Gemensamhetsutrymmena är relativt stora och är lättillgängliga. Byggnadens standard är god. Platserna på Wallentin regleras av en samverkansöverenskommelsen mellan Norra Stockholms sjukvårdsområde och Norrmalms-, Kungsholmens- och Östermalms stadsdelsnämnder. Överenskommelsen håller för närvarande på att ses över.

Klockhusets äldreboende

Klockhuset har 78 platser med demensinriktning fördelat på tre våningar med två boendeenheter på varje plan. Varje boendeenhet har elva enkelrum och ett dubbelrum. Alla rum har toalett med dusch samt kallelselarm. Flera stora gemensamhetsutrymmen finns.

Gemensamhetsutrymmena för kök/matplatser är dock något trånga och vardagsrumsdelen kan vara svår att hitta till för boendets målgrupp - personer med demenssjukdom. Delar av huset, som i dag används till annan verksamhet (administrativa lokaler och rehablokaler inkl friskvårdscentrum) , kan byggas om till boenderum om behov finns. För att vara ett fullvärdigt boende bör en utglesning göras av dubbelrummen. Klockhuset har 13 boende per boendeenhet vilket är 5 boende fler än vad länsstyrelsen anger i sina riktlinjer för privata utförare avseende boenden med demensinriktning. En mer omfattande renovering och ombyggnad gjordes 1995.

Nya Hemmets äldreboende

Inom Nya Hemmet finns 50 platser fördelat på 6 plan. Av dessa riktas 16 platser till boende med demenssjukdom och resterande 34 platser har somatisk inriktning. Varje plan har åtta lägenheter i sju tvåor och en etta. På nedre botten finns två ettor. Alla tvåorna har trinett, toalett med dusch och kallelselarm. Ettorna saknar trinett. Nya hemmet renoverades år 1995. Lägenheterna är ur arbetsmiljösynpunkt för trånga för att vårda personer med stort omvårdnadsbehov.

De allmänna utrymmena är också små och husets planlösning gör att dessa utrymmen inte blir naturliga samlingsplatser. Dessutom är antalet boende per plan något för få för att få en bra driftekonomi i huset. Larmsystemet behöver bytas ut.

Dalagatans äldreboende

Inom Dalagatans servicehus finns 40 lägenheter. Varje lägenhet har kök, toalett med dusch/badkar och kallelselarm. Tillgång till gemensamhetsutrymme och tvättstuga finns, men restaurangen är nedlagd. Endast 40 lägenheter är för litet för att hålla kostnaderna för det särskilda boendet på en rimlig nivå. Särskilt boende kräver bemanning dygnet runt, hälso- och sjukvårdsinsatser tillika dygnet runt, administrativa tjänster samt möjlighet att inta gemensamma måltider. Standarden är god och brandlarm finns.

Riddarsporrens äldreboende

Inom Riddarsporrens äldreboende finns 128 servicelägenheter. Alla lägenheter har kök, toalett med dusch och kallelselarm. Det finns tillgång till gemensamhetsutrymme och tvättstuga men restauranten är nedlagd. Inom Riddarsporrens äldreboende finns även Riddargården med 36 platser för boende med heldygnsomsorg fördelat på fyra mindre enheter om nio boende. Av dessa riktas 27 platser till boende med demenssjukdom och övriga 9 platser har somatisk inriktning. Lägenheterna har kök, toalett med dusch och kallelselarm. Gemensamhetsutrymmena är relativt stora och lättillgängliga. Totalt inrymmer huset 164 lägenheter, brandlarm finns och standarden är god.

Vasens äldreboende

Vasens äldreboende har 33 servicelägenheter. Alla lägenheter har kök, toalett med dusch och kallelselarm. Tillgång till gemensamhetsutrymme och tvättstuga finns men restaurangen är nedlagd. Inom äldreboendet finns även sex mindre enheter för boende med heldygnsomsorg, totalt 60 platser. Av dessa riktas 20 platser till boende med demenssjukdom och övriga 40 platser har somatisk inriktning. Alla lägenheter har kök, toalett med dusch och kallelselarm. Gemensamhetsutrymmena är relativt stora och lättillgängliga. Totalt inrymmer huset 93 lägenheter, brandlarm finns och standarden är god.

Väderkvarnens äldreboende

Inom Väderkvarnens äldreboende finns 141 servicelägenheter. Alla lägenheter har kök, toalett med dusch och kallelselarm. Tillgång till restaurang, gemensamhetsutrymme och tvättstuga finns. Inom äldreboendet finns också Brunnsviken med 8 lägenheter för personer med demenssjukdom. Alla lägenheter har kök, toalett med dusch och kallelselarm. Gemensamhetsutrymmena är relativt stora och lättillgängliga. Vidare finns inom äldreboendet Idun och Sagahemmet med 13 respektive 8 lägenheter för äldre med psykiska funktionshinder. Alla lägenheter har kök, toalett med dusch och kallelselarm. Iduns gemensamhetsutrymme är relativt stora och lättillgängliga. Sagahemmet har färre gemensamhetsutrymme men dessa är relativt stora och lättillgängliga.

Dessutom finns inom äldreboendet Magnoliagården som har 74 platser fördelat på två våningar där 23 platser riktas till personer med demenssjukdom och övriga 51 platser är somatiska. Magnoliagården plan

1 har 22 platser med somatisk inriktning fördelat på 18 enkelrum och två dubbelrum. Dubbelrummen kan göras om till enkelrum. Alla rummen har trinet och toalett med dusch. Gemensamhetslokalerna är relativt stora och lättillgängliga. Magnoliagården plan 2 har totalt 52 platser fördelat på två boendeenheter om 23 platser med inriktning mot demens och 29 somatiska platser. Totalt på Magnoliagården plan 2 är det 42 enkelrum och fem dubbelrum. Två eller flera boende delar toalett och dusch som finns i anslutning till rummen. Gemensamhetsutrymmena är små. Boendeenheten med inriktning mot demens har 23 boende vilket är 15 boende fler än vad länsstyrelsen anger i sina riktlinjer för privata utförare avseenden boenden med demensinriktning. Magnoliagården plan 2 motsvarar inte kraven på ett modernt äldreboende.

Totalt inrymmer huset 242 platser, brandlarm finns och standarden varierar.

Vädures äldreboende

Vädures äldreboende har 117 servicelägenheter. Alla lägenheter har kök, dusch med toalett och kallelselarm. Det finns tillgång till gemensamhetsutrymme och tvättstuga men restaurangen är nedlagd. Inom äldreboendet ligger också Bellevuegården med 13 lägenheter för personer med demenssjukdom. Gemensamhetsutrymmena är rymliga och är lättillgängliga men behöver en uppfräschning. Alla lägenheter har kök, dusch med toalett och kallelselarm.

Totalt inrymmer huset 130 lägenheter, brandlarm finns och standarden är god.

Korttidsboende

Norrmalm har i dag ingen separat enhet för korttidsboende utan har platser utspridda på flera enheter. Detta innebär att Norrmalm inte uppfyller länsstyrelsens riktlinjer för privata utförare om att korttidsboende skall bedrivas i separata enheter.

Östermalm

Dianagården

Dianagården har totalt 48 fördelade på 36 platser med ålderdomshemsinriktning och 12 platser i gruppboende för demenssjuka. Fastigheten som byggdes om 1995 håller en god standard och är ändamålsenligt.

Tessingården

Tessingården har 48 platser med ålderdomshemsinriktning. På grund av ändrade ägarförhållanden kommer staden efter 2003-12-31 inte längre att ha anvisningsrätten till bostäderna. Vilket innebär att enheten kommer att avvecklas under år 2003. De boende som inte kan eller vill bo kvar med hemtjänstinsatser kommer att erbjudas boende på Katrumpstullen.

Linnégården

Linnégården har totalt 86 platser. Av dessa utgörs 41 av ålderdomshemsplatser, 30 gruppboendeplatser för demenssjuka samt 15 platser med geropsykiatrisk inriktning.

Fastigheten som byggdes om 1997 håller en god standard och är ändamålsenlig.

Körsbärsgårdens äldreboende

Körsbärsgårdens äldreboende har totalt 78 platser, varav 22 har somatisk inriktning, 48 demensinriktning samt 8 platser i form av gruppboende.

I de 48 platserna med demensinriktning är 5 platser avsedda för personer med särskilt vårdkrävande demenssjukdomar.

Fastighetens standard är god. Verksamheten togs i drift 1995.

Gärdets äldreboende

Gärdets äldreboende har 225 platser fördelat på platser med somatisk inriktning och platser med demensinriktning samt korttidsplatser.

Gärdets äldreboende är av gammal sjukhemskaraktär, med ett stort antal flerbäddsrums och ett fåtal rum med egen dusch och toalett. Gärdet finns med i stadens ombyggnadsplan med planerad start för ombyggnad 2004/2005.

Floragatans servicehus

Floragatans servicehus har 36 lägenheter. Ett litet servicehus där underlag inte finns för att bedriva en verksamhet med kostnadstäckning för sjuksköterske- och paramedicinska resurser.

Fastigheten är idag i behov av reparationer och sanering efter fuktskador i flera badrum. Det saknas lokaler för såväl fot som hårvård samt restaurang.

Hjorthagens servicehus

Hjorthagens servicehus har 32 lägenheter. På samma sätt som vid Floragatans servicehus finns inte heller här underlag för en ekonomiskt hållbar verksamhet.

Standarden är godtagbar, men det saknas service såsom fot- och hårvård samt restaurang.

Rio servicehus

Rio servicehus har 143 lägenheter. Lägenheterna har god standard och det finns stora gemensamma ytor, liksom hårvård, fotvård och restaurang.

Pågående projekt

Kungsholmen

Kungsholmens stadsdelsnämnd har gett förvaltningen i uppdrag att successivt omvandla f.d. Trossens servicehus, numera Fridhemmet, till äldreboende med heldygnsomsorg. Detta bör skjutas upp i avvaktan på stadens pågående utredning om servicehusen. Essinge äldreboende håller successivt på att omvandlas från servicehus till äldreboende med heldygnsomsorg. I dagsläget återstår 6 lägenheter att omvandla. Kungsholmens stadsdelsnämnd har sedan tidigare uppdragit åt sin förvaltning att undersöka möjligheterna att tillskapa ett nytt sjukhem inom stadsdelen. En fortlöpande bedömning av behovet av ett nytt äldreboende och av det totala antalet platser måste göras utifrån befolkningsminskningen. Ett nytt äldreboende kan motiveras om behov finns i staden som helhet och bör i så fall ersätta de små enheter inom Kungsholmens stadsdelsnämnd som är tveksamma ur driftekonomisk synpunkt samt Stadshagsgården där lokalerna inte är ändamålsenliga.

Norrmalm

Som nämndes under rubriken ”Befintliga äldreboendes ändamålsenlighet, underrubrik Norrmalms stadsdelsförvaltning” har Norrmalms stadsdelsförvaltning under hösten gjort en översyn av de boendeformer och lösningar som är i bruk i dag för att möta den minskade efterfrågan på äldreboendeplatser. Syftet har varit att se vilka av stadsdelens boenden som kan ses som bra boenden och miljöer ur brukar-, arbetsmiljö- och driftekonomiskt perspektiv men också hänsyn taget till gällande lagar, riktlinjer och planer. Stadsdelsförvaltningen vill därför avisera att det kommer förslag på omstruktureringar för äldreboendena på Norrmalm. Förslag till omstrukturering kommer behandlas i ett separat ärende till Norrmalms stadsdelsnämnd.

Östermalm

En arbetet med att omvandla Florgatans och Hjorthagens servicehus till senior boende med hyresrätt pågår, nämndens beslut i frågan är att vänta under hösten 2002.

Inom Östermalm står äldreboendet i kvarteret Kattrumpstullen klart i augusti/september 2003. Boendet utgör ett äldreboende med heldygnsomsorg med 97 lägenheter. Då stadens anvisningsrätt avseende Tessingården upp hör per 2003-12-31, kommer boendet i Kattrumpstullen att utgöra ett alternativ för de som vill flytta från Tessingården. Planer på ytterligare två äldreboenden med heldygnsomsorg pågår inom stadsdelen, Kampenmentsbacken 96 lägenheter samt 80 lägenheter på Svea artilleriregementes område. Byggstart för dessa är i dagsläget ej känd.

Samverkan

Stadsdelarna inom gruppen anser att samverkan omkring boenden med specialinriktning bör fördjupas.

Psykiatrisk problematik

Östermalm och Kungsholmen har svårt att tillgodose behoven inom stadsdelen för personer som varit psykiskt funktionshindrade under många år. Varje enskild person har dessutom specifika behov utöver det psykiska funktionshindret. Merparten av dessa personer får idag sitt behov av boende tillgodosett utanför stadsdelen, många gånger utanför Stockholms län. Den aktuella situationen sammanhänger med psykiatrireformen. För äldre med dessa vårdbehov finns 12 platser inom Stadshagsgårdens äldreboende (Linneagården).

På Linnégården inom Östermalm finns också 15 platser med geropsykiatrisk inriktning.

Norrmalms stadsdelsförvaltning har inrättat Idun och Sagahemmet för personer som tidigare bodde på psykiatriskt sjukhem och har psykiska funktionshinder. På Idun finns 13 platser fördelade på fyra stycken tvåor och fem stycken ettor. På Sagahemmet finns plats för åtta boende i två stycken tvåor och fyra stycken ettor.

Även i framtiden kommer specialboende för psykiskt funktionshindrade att behövas. De ovannämnda enheterna bör dock kunna vara en tillräcklig och gemensam resurs för hela stadsdelsnämndsgruppen.

Ett behov som alla tre stadsdelsförvaltningarna har svårt att tillgodose är boende för kraftigt utagerande personer.

Rehabilitering

Den överenskommelsen som finns mellan Norra Stockholms sjukvårdsområde, Norrmalm, Kungsholmen och Östermalm om korttidsrehabilitering vid Wallentins korttidsrehabilitering håller på att ses över.

Förvaltningarnas förslag

Stadsdelsgruppen står i dag inför det faktum att andelen äldre över 80 år kommer att minska kraftigt. Redan i dag kan ses en minskning av köerna till äldreboendena och det finns flera tomma platser inom stadsdelsgruppens servicehus. Stadsdelsgruppens äldreboenden varierar också avseende ändamålsenlighet, standard och popularitet.

Sett ur ett demografiskt perspektiv, med hänsyn taget till hälsoförbättringar, kommer andelen 80 år och äldre inom stadsdelsgruppen att minska kraftigt. Minskningen sker med några procent per år för att 2006 ha minskat med 12%, 2010 med 20% och 2015 med 30% (USK, framskrivning av antalet äldreomsorgstagare i Stockholm år 2002). Att minskningen redan har påbörjats kan på Kungsholmen och Norrmalm ses genom minskad efterfrågan på såväl hemtjänst som äldreboendeplatser. På Östermalm däremot finns en ökning av antalet hemtjänsttagare.

Äldreboendenas ändamålsenlighet, standard och popularitet varierar mellan de olika stadsdelarna i gruppen. Tankarna om äldreboenden har förändrats mycket påtagligt med 15-20 års intervall medan husen som byggts under de olika "epokerna" står kvar långt efter det att utformningen blivit omodern. Detta gör att vissa av äldreboenden inte uppfyller gällande lagar, riktlinjer och planer. Detta är också en faktor som påverkar äldreboendenas popularitet. Bristerna i ändamålsenlighet och standard har också påpekats vid tillsyn av Länsstyrelsen och granskningar som gjorts av äldreomsorgsinspektörerna.

Stadsdelsgruppen gör bedömningen att stadsdelarnas äldreboendeplatser, ur ett demografiskt perspektiv, bör minskas med 20% fram till 2010.

För att möta den minskade efterfrågan på äldreboendeplatser är det viktigt att en översyn görs av de boendeformer och lösningar som är i bruk i dag såväl ur brukar-, arbetsmiljö- som ur ett driftekoniskt perspektiv men också hänsyn taget till gällande lagar, riktlinjer och planer.

Förutom det demografiska perspektivet finns även andra faktorer som påverkar de framtida äldreboendet men som är mer svåra att analysera. Hit hör förändringar av attityder, vårdstruktur och produktivitet samt anhörigas och/eller frivilligas insatser. Men också tillgången på lägenheter i det ordinarie bostadsbeståndet med tillgänglighet, standard och närservice. Därför är det viktigt att göra en årlig revidering av platsbehovet.

I dag finns flera tomma lägenheter i stadsdelsgruppens servicehus samtidigt som det finns en efterfrågan av boenden för personer som inte har något större omsorgs- och omvårdnadsbehov. I dag svarar det alltmer populära seniorboendena för detta utbud. Problemet är dock att många av seniorboendena är bostadsrätter vilket begränsar möjlighet för många äldre att välja detta alternativ.

Med anledning av att flera lägenheter är tomma inom stadsdelsgruppens servicehus är det lämpligt att omvandla en huvuddel av servicehusen till seniorboende med hyresrätter. Det innebär att de boende kan erbjudas hemtjänst om de vill bo kvar alternativt plats i annat äldreboende.

Enligt samverkansavtalet mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting som gäller fr. o m 1 juli 2002 framgår klart och tydligt att landstinget ansvarar för rehabilitering i hälso- och sjukvårdshänseende för personer som bor i ordinärt boende. Rehabilitering är således inget skäl för att erhålla korttidsboende. I dag hanteras detta olika på stadsdelsförvaltningarna vilket gör att antal platser och behov varierar. Det är därför viktigt att alla stadsdelar och landstinget följer samverkansavtalet samt att lokala överenskommelser utarbetas.

Kungsholmens stadsdelsnämnd har sedan tidigare uppdragit åt sin förvaltning att undersöka möjligheterna att tillskapa ett nytt sjukhem inom stadsdelen. En ny bedömning av behovet av ett nytt äldreboende måste göras utifrån befolkningsprognosen. Ett nytt äldreboende kan motiveras om behov finns i staden som helhet och det bör i så fall ersätta de små enheter inom Kungsholmens stadsdelsnämnd som är tveksamma ur driftekoniskt synpunkt samt Stadshagsgården där lokalerna inte är ändamålsenliga.

Stadsdelarna inom gruppen anser en samverkan omkring boenden med specialinriktning bör fördjupas.

Förvaltningarna föreslår att en ersättningsmodell med nivåer införs för äldreboende i enlighet med vad finansavdelningen föreslår i sin utredning om valfrihet inom äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade (2002-10-14). Utredningen föreslår att SNAC-mätningar ska användas som instrument för att bestämma ersättningen till utförarna. Med denna modell utgår ersättning utifrån den enskildes behov och indelningen av äldreboenden i olika kategorier såsom ålderdomshem och sjukhem blir ointressant.

Bilaga: Tabell äldreboendeplan stadsdelsgrupp 2